

Vergaderjaar 2016–2017

29 659

Evaluatie Staatsbosbeheer

Nr. 146

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 februari 2017

Tijdens de begrotingsbehandeling Economische Zaken, onderdeel landbouw en natuur, is de maatschappelijke betrokkenheid van burgers bij de natuur van Staatsbosbeheer aan de orde geweest (Handelingen II 2016/17, nr. 25, item 22 en Handelingen II 2016/17, nr. 27, item 9) en heeft uw Kamer met het aannemen van de gewijzigde motie-Lodders (Kamerstuk 34 550 XIII, nr. 110) de regering verzocht deze te versterken via een systeem van vouchers (Handelingen II 2016/17, nr. 28, item 17). In deze brief ga ik in op de mogelijkheden die Staatsbosbeheer daarvoor ziet en op de wijze waarop ik uitvoering geef aan de motie.

Ik vind het versterken van de maatschappelijke betrokkenheid bij het natuurbeleid van groot belang. Dit is ook een van de pijlers uit de Rijksnatuurvisie uit 2014 (Kamerstuk 33 576, nr. 14). Staatsbosbeheer is hierbij als grootste natuurbeheerder van ons land een natuurlijke partner. De ambitie de maatschappelijke betrokkenheid verder te verbeteren is dan ook opgenomen in het convenant dat ik in 2014 met Staatsbosbeheer heb gesloten (Kamerstuk 29 659, nr. 123). Er gebeurt op dit terrein al veel. Maar ik beschouw de motie van uw Kamer als een stevige aansporing om te kijken of met vernieuwende vormen van betrokkenheid de lat nog wat hoger kan worden gelegd en als wens om nieuwe arrangementen te ontwikkelen. De suggestie om daarbij met vouchers te werken, vind ik heel interessant.

Ik heb de wens van uw Kamer besproken met Staatsbosbeheer. Staatsbosbeheer ziet kansen om met vouchers de betrokkenheid bij zijn werk te vergroten. Daarbij denkt het met name aan het inzetten van het in 2015 opgerichte Buitenfonds.

Context

In de Wet Verzelfstandiging Staatsbosbeheer (1998) is vastgelegd dat vermaatschappelijking een van de dragende pijlers is. Zo heeft Staatsbosbeheer sinds deze verzelfstandiging een Raad van Advies waarin

gebruikers van de gebieden van Staatsbosbeheer zijn vertegenwoordigd. Bij diverse natuurgebieden zijn gebruikersgroepen actief. Onlangs heeft Staatsbosbeheer bovendien een Jongerenraad in het leven geroepen. Ook werkt Staatsbosbeheer bij zijn terreinbeheer samen met zo'n 6.000 geregistreerde vrijwilligers, 5.000 agrariërs en 800 mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De vermaatschappelijking wordt daarmee via verschillende invalshoeken vormgegeven.

Stichting Buitenfonds

Staatsbosbeheer heeft via het met uw Kamer besproken convenant EZ-Staatsbosbeheer (2014) met mijn ministerie afspraken gemaakt over de maatschappelijke doelen waarvoor Staatsbosbeheer zich gaat inzetten. In artikel 6 van dit convenant staat onder andere dat een stichting wordt opgericht met het oog op de financiële ondersteuning van projecten van Staatsbosbeheer met behulp van bijdragen van particulieren en bedrijven. In 2015 is hiertoe de Stichting Buitenfonds gelanceerd. Hiermee kunnen particulieren en bedrijven bijdragen aan projecten van Staatsbosbeheer waarvoor geen reguliere financiering beschikbaar is. De stichting heeft een zelfstandige Raad van Toezicht en kent de ANBi-status. Het Buitenfonds vraagt bijdragen voor onder meer de Buitencentra van Staatsbosbeheer (toegangspoorten tot de mooiste natuurgebieden) en boswachtersprojecten zoals speeltoestellen voor kinderen, projecten op het gebied van natuurbescherming en cultureel erfgoed (projecten waar geen beheersubsidie voor beschikbaar is).

Vouchers en andere initiatieven

In de motie-Lodders wordt de regering opgeroepen onderzoek te doen naar een systeem van vouchers en hier in een aantal gebieden mee te experimenteren. Hieronder versta ik diverse vormen van bijdragen van het publiek of bedrijven waar een tegenprestatie tegenover staat. Een dergelijk systeem kan daarmee bijdragen aan innovatieve manieren van werken in en financiering van het groen. Op de volgende wijze geeft het Buitenfonds met Staatsbosbeheer hier invulling aan:

Begunstigerssystemen

Voor de Buitencentra wordt, te beginnen in de Pelen en in Schoorl, een begunstigerssysteem opgezet. Hier krijgen mensen en bedrijven de mogelijkheid om te participeren in een Buitencentrum. Voor bedragen van enkele honderden tot enkele duizenden euro's worden diverse tegenprestaties aangeboden, zoals het gebruik kunnen maken van communicatiefaciliteiten en vergaderzalen of deelnemen aan «handen-uit-de-mouwen-activiteiten» zoals een dag snoeien met de boswachter. Ook kunnen mensen korting krijgen in de winkel en deelnemen aan begunstigersavonden. Bij afname van een begunstigersvoucher verrekenet het Buitenfonds de tegenprestaties met Staatsbosbeheer (tegen kostprijs). Het resterende bedrag wordt besteed aan het Buitencentrum. Elke begunstiger krijgt een (digitale) oorkonde.

«Crowdfunding»

Voor bedragen tot circa 15.000 euro wordt het publiek door boswachters opgeroepen een lokaal project te steunen. In 2016 zijn op deze wijze al de nodige projecten gerealiseerd zoals een Steltenpad in Salland, de restauratie van de oude haven in Kuinre en de uitkijktoren in Kootwijkzand. Op de website van het Buitenfonds kunnen mensen doneren en kunnen zij tegelijk zien hoeveel geld is binnengehaald voor het project.

Als dank krijgen zij een uitnodiging voor een presentatie, de opening, of een wandeling met de boswachter en/of een bekende Nederlander aangeboden.

In memoriam

Staatsbosbeheer heeft samen met de stichting Boomfeestdag en het Koningin Wilhelminafonds gedenkbossen aangelegd. Jaarlijks worden ook zo'n 20 herdenkingsbankjes afgenomen door verenigingen, bedrijven of particulieren. Mensen vinden het soms plezierig om in het gebied waar zij wandelen een bankje te laten neerzetten, ter herinnering aan een overledene. De boswachter zoekt samen met de klant een geschikte locatie. De afspraken worden vastgelegd in een overeenkomst. Bij de ondersteuning van een bankje kan een voucher worden uitgereikt, een oorkonde waarop staat wat de deelnemer heeft gesteund en waar. Samen met Buitenfonds en Hollands Hout (www.hollands-hout.com) wordt nu gewerkt aan een plan om dit systeem verder uit te werken en te promoten.

Daarnaast onderzoek ik de volgende mogelijkheden voor pilots:

«Impact investing»; investeren in sociale ondernemers

Staatsbosbeheer kan in zijn gebouwen ruimte beschikbaar stellen aan innovatieve, startende ondernemers op het grensvlak van natuur en techniek. Het gaat om bedrijven die werken aan nieuwe ontwikkelingen die ten goede komen aan de natuurdoelstellingen van Staatsbosbeheer. In deze «hub» komen deze initiatieven samen, waardoor ze elkaar kunnen versterken en kennis kunnen uitwisselen, onderling en met Staatsbosbeheer. Investeerders kunnen bijdragen aan het opschalen van de meest kansrijke uitvindingen. Staatsbosbeheer wil hiertoe samen met investeerders en deze innovatieve bedrijven een «Grand Challenge» starten. Dit in navolging van Amerikaanse en Canadese initiatieven rondom een van de duurzaamheidsdoelen van de Verenigde Naties, om te werken aan duurzame en innovatieve oplossingen voor uitdagingen in de natuur.

«Fair share»; een percentageregeling

Een nieuwe, eveneens nog te verkennen vorm van financiële betrokkenheid zijn «fair share»-afspraken met leveranciers. Staatsbosbeheer doet 80% van het werk in uitbesteding. Wanneer voor een bedrijf is gekozen, kan in de onderhandeling een »fair share»-programma worden aangeboden, als bijdrage aan duurzaamheid, passend binnen de doelstellingen van maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo). In zo'n systeem kan aan de leverancier worden gevraagd op vrijwillige basis korting te geven op de dienstverlening en deze korting uit te keren aan het Buitenfonds ten behoeve van groene projecten. Bedrijven die hier aan mee doen kunnen een voucher/oorkonde uitgereikt krijgen. Dit systeem wordt momenteel onderzocht.

Schenkingsaandelen

Een wijze om het publiek landelijk of lokaal te kunnen laten participeren bij het instandhouden van de natuur in het algemeen, is om schenkingsaandelen (als een soort oorkonde) op naam aan personen uit te reiken. Ook zo'n systeem moet nog worden uitgewerkt.

Op deze wijze wordt de maatschappelijke verantwoordelijkheid voor deze instandhouding bevorderd en geborgd en kunnen er maatschappelijke initiatieven (zoals ontwikkeling van proeftuinen in de natuur) worden

geïnitieerd. Hiervoor is geen tegenprestatie vereist, wel is mogelijk om via «corporate»-campagnes bepaalde gebieden hiervoor te selecteren en acties op uit te zetten. Zo'n burgerinitiatief vraagt om blijvende aandacht voor natuurbescherming.

Ik ben van mening dat de bestaande en deze nieuwe activiteiten van het Buitenfonds op een goede manier zullen bijdragen aan de beoogde versterking van de maatschappelijke betrokkenheid bij Staatsbosbeheer en daarmee invulling wordt gegeven aan de ambitie die in de motie-Lodders wordt uitgesproken.

Voor nadere informatie over het Buitenfonds en de pilotprojecten verwijst ik u naar de website: www.buitenfonds.nl

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
M.H.P. van Dam